

§ 344. Συγκεχυμένη δὲ λέγεται, ἢ ἀφ' ὁμοειδίας ἄλλης διακρίνεσθαι μὴ οἶατε ἴσα. Ἡ τῶν πόρρωθεν ὁρωμένων τὰ πολλά τοιαύτη.

§ 345. Τὴν ἐναργῆ καὶ διακεκριμένην αἰείποτε εἶναι δεῖν φανερόν. Ἄλλ' ἔτι καὶ πᾶσα ἐυκρινής, ἢ αὐτὴ ἅμα καὶ ἐναργῆς εἶναι. Ἡ γὰρ τῶν σώματος, ἢ διακεκριμένη ἴσα (343), ταῖς ἀσαφείσιν ἀλλ' ἐν ἐναριθμητέα (338).

§ 346. Ὡσαύτως δὲ καὶ πᾶσα συγκεχυμένη ἀσαφής, ἢ πᾶσα δὲ ἀσαφής κατ' αὐτὸ καὶ συγκεχυμένη.

§ 347. Ἄπασα καθ' ἑαυτὴν θεωρημένη ἰδέα, ἐναργῆς τε ἐστὶ, καὶ ἐυκρινής ἐπίσης. Τὸ γὰρ τῆς ἀσαφείας καὶ τῆς συγχύσεως, κατ' ἀνάγκη φορᾶν ἐστὶ πρὸς τὸ παριστάμενον ὑπὸ τῆς ἰδέας. Ἐκπηγάζει δὲ ἐκ τῆς ἀγνοίας τινῶν, ἃ προφήκει μὲν τῶν νοημένων, ἡμῖν δὲ ἀδηλα ἐστίν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἰδεῶν ἀφηρημένων καὶ συγκεχυμένων, ἔνθα καὶ περὶ ἰδεῶν καθόλου, καὶ μερικῶν, καὶ τῶν καθ' ἑκάστα.

§ 348. Δι' ἀφαιρέσεως εἴρηται (3) ἰδέας συνίστασθαι, ἐπειδὴν ἀπὸ ἰδέας συνθέτῃ τινός, ἰδέας ἀπλῶς ἔστιν ἃς ἀποτεριζόμεν, τῶν

τέσιν, ἐπειδὴν ἔχ' ἀπάταις ἅμα τὸν νῦν προ-
σέχουσαν ὃ δὴ γίνεται ποικιλαχῶς.

§ 349. Α'. Ἐπὶ τὴν ἀφαίρεσιν ἀνάγειν δυ-
νάμεθα, καὶ πᾶσαν ἐρευνᾶν τὴν κατὰ μέρος
καθιστάμενην, ἅπερ κεχωρισμένα οἷον ἀπ' ἀλλή-
λων νοεῖται, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἔτω
τυγχάνουσι ἔχοντα.

§ 350. Β'. Τὸ τῆς ἀφαιρέσεως γίνεται, τὸν
τρόπον ἀναπολάσειν ἄνευ τῆς ἐσίας οἷον κινήσιν
ῶρισμένην, ἄνευ τῷ κινεμένῳ σώματος.

§ 351. Γ' Καὶ περὶ τῶνδε τῶν τρόπων ἐν
ἀφαιρέσει θεωρούμενες, γένοιτ' ἂν ἀφαιρέσεις·
εἶον τὸν τῆς κινήσεως διασκέπτομα διορισμὸν
ἄνευ τῆς ταχύτητος.

§ 352. Δ'. Ἐὰν πολλά τινα πρὸς ἀλλήλα
παραβαλῶν, τὴν ἐνὸς ἐκάστω τῶν ιδέων ἐκ
μέσων ποιήσασιν, πρὸς τὸ κοινὸν αὐτοῖς ἀπασι
μόνον τὸν νῦν ἐπιτρέφω, ιδέαν ἀφηρημένην προσ-
κτώμα, ἣν καθόλου καλέσει. Τοιαῦτα αἰ τῆς
ἀνθρωπότητος, τῆς ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι δεξιότητος,
τῆς ἐν γενεῇ κινήσεως, κζ.

§ 353. Κατὰ δὴ τὸν Α'. μόνον τῶν τῆς
ἀφαιρέσεως τρόπων, καθ' ὃν τὸ μέρος τῷ ὑπο-
κειμένῳ ἰδία ἀνασκεπτόμεθα, ἢ ἀφηρημένη ἰδέα,
δύναται τι ὃ ἔξω τῆς ψυχῆς ἂν εἴη, ἡμῖν πα-
ριστάνειν κατὰ δὲ τῶν λοιπῶν ἔδαμῶς.

§ 354. Τὸ πάθος τῆς ἐσίας εἶναι χωρὶς
κείμενον ἀδυνατεῖ (15). Ἄλλ' ἔδὲ ἢ καθόλου

ιδέα πρωτότυπον ἔχει, τῆσιν ἀντικείμενον ἑαυτῆς ἐκτὸς τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ αὐτῆς περιεσόμενον. Ὁ καθόλου ἄνθρωπος ἔχει ὑφέσηκεν, εἰ μὴ κατ' ἰδέαν ὑφέσηκεν, γὰρ μόνοι οἱ καθ' ἕκαστα. Ἦτε ἀνθρωπότης ἕδαμῶ, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα.

§ 355. Καὶ τὴν ἰδέαν δὲ τῶν ὄντων, ἐξ ἀφαιρέσεως μορφῶν κατείδομεν (4). ἔδεν δὲ μᾶλλον τῶν ὄντων λόγος ἐστὶν ἀλλότριον, ἢ ἐντεῦθεν ἐπιφέρειν, αὐτὸ τῶν ὑφέσηκεν, ἕκαστά τε τῶν ὄντων, πρὸς αὐτὸ τὸ ἐν γένει ὄν ἔτω προσεγήκειν, ὡς μηδεμίαν εἶναι, εἰμὴ ἐν αὐτῶν τῶν ὑπαρξιν.

§ 356. Τίς γὰρ δὴ δύναται, πλὴν ἢ κατ' ἰδέαν, τῶν καθ' ἕκαστα ὄντων τὴν ὑπαρξιν, ἀποστήσασθαι; ἢ μὴν μόνη τῇ τοιαύτῃ ἀποζεύξει, ἐμποιεῖται ἢ τῶν κατὰ γένος ὄντων ἰδέα.

§ 357. Ἡ καθόλου ἰδέα, μερικὴ ἐνίοτε λέγεται, ἀλλὰ κατὰ ἀναφορὰν πρὸς τὴν μᾶλλον καθόλου, τὴν πλείους μερικωτέρας περιλαμβάνουσαν.

§ 358. Ἡ αὐτὴ δὲ δὴ, ἢ τὴν καὶ αὐτὰ τὸ τῆς καθόλου ἰδέας ἔνομα διασώζουσα, ἀπάσας περιλαμβάνει τὰς ἰδέας, ὡς διασκεπτόμεθα. Τοιαύτη ἔσται, ἐπιθεωρῶντι μοι τὰ τῶν χημάτων ἐπίπεδα, ἢ πάντα ταῦτα κατὰ γένος περιεσόμενα ἰδέα. Πρὸς δὲ δὴ ταύτην τῶν χημάτων τὰ εὐθύγραμμα, τὰ καμπυλόγραμμα, τὰ μικτόγραμμα, ἰδέαι εἰσὶ μερικαί.

§ 359. Ἐὰν δὲ ταῖς λοιπαῖς μηδαμῶς προσέχονται, περὶ μόνων τῶν εὐθυγραμμῶν ἢ σκέψις εἶη, τῶν τότε ἡ ἰδέα καθόλου ἔσαι, ἥτις καὶ αὐτὴ, εἰς ἄλλας μερικωτέρας αὐτῆς διαμεριθῆναι δυνήσεται.

§ 360. Ἐπιθεωρητέον δὲ καὶ τὰ άτομα, ἐπὶ τῆς τῶν ἀνωτέρω ἰδεῶν συζάσεως· τῶν δὲ τῶν ἀτόμων αἱ ἰδέαι, καθ' ἕκαστα καλεῖνται καὶ ἐνικαί.

§ 361. Ἐχει τινὰ ταῦτα τὴν χρῆσιν ἐπὶ τῆς τῶν πραγμάτων διασκέψεως, ἢ μάλιστα ἢν ὁ λόγος ἢ περὶ τῶν γνωριμωτάτων, ἐν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτελής λίαν ἐστὶν ἢ τῆς καθόλου ἰδέας ἐπὶ ταῖς κατὰ μέρος διαίρεσις.

§ 362. Διὰ ταῦτα, εἰ πάνυ τι συντελής ἐστὶν ἢ παρὰ πολλοῖς, περὶ τῶν κατὰ τὰς Σχολαστικῶν πέντε καθόλου πραγματεῖα, περὶ ἧς ἀνηνύτως λίαν πλεῖστα ὅσα κηήματα διεζητήθη εἰς κενὸν πληθυνόμενα.

Ἐπεὶ δὲ τῶν τῶν ὀνόματα συνεχῶς ἀπαντᾷ, τίνα ποτὲ τὰ πέντε ταῦτα καθόλου αἶψα εἶη, καὶ δὴ ἐρῶ.

§ 363. Α'. Γένος καλεῖται, ἰδέαν τινὰ καθόλου, πλείστας ἄλλας μερικωτέρας ἐμπεριέχουσαν.

§ 364. Β'. Τὴν δὲ μερικωτέραν ἰδέαν ὀνομάζουσιν Εἶδος. Ἀλλὰ τὸ πρὸς τὸ ἀνώτερον γένος,

εἶδος ὑπάρχον, γένος ἂν εἴη πρὸς τὸ εἶδος τὸ κατώτερον, ὡς περὶ τῶν μερικωτέρων ἰδεῶν ἐλέγεται (359), αἱ καθίλα εἰσὶ πρὸς τὰς ἐπιμερικωτέρας.

§ 365. Γ'. Αναφέρεται δὲ τὰ εἶδη τὰ διαφέροντα πρὸς τὸ κοινὸν γένος, ἢ θεωρεῖται ἐν ἑαυτοῖς, καθ' ὃ κοινωνίαν ἔχουσιν. Ἀλλ' ἐν ἑκάσῳ εἶδει, καὶ ἰδίον τι ἐστίν, ἔσ' ἄνευ τοῦ εἶδος αὐτὸ ἔκ' ἂν εἴη ληπτόν. Τῆτο δὲ εἶδος εἶδος ἀντιδιασέλλειν πέφυκε, ἢ ἡ κατ' αὐτὸ ἰδέα, τὸ τρίτον τῶν καθόλων ἐστίν, ἣτις εἰδικὴ καλεῖται **διαφορὰ**.

§ 366. Πολλάκις πλείω τοιαῦτα ἐστὶ τὰ τὸ εἶδος διακρίνοντα, ἀλλὰ τέτων τὸ κυριώτερον τὴν διαφορὰν συνίστησι.

§ 367. Δ'. Ἰδιον καλεῖται τὸ παραπλησίως μὲν προσόν, μὴ ἐσιωδῶς δὲ τῶν εἶδει προσανήκον, εἰθεντοὶ καὶ τέττε ἄνευ τοῦ εἶδος δύναται νοηθῆναι, ἔχ' ὡς ἄλλ' ἐν, καὶ μηδεμίαν πάσχειν, τέττε ἀπόντος παραλλαγήντε καὶ ἐξαλλοίωσιν.

§ 368. Λέγεται δὲ τὸ Ἰδιον τετραχῶς.

§ 369. α'. Τὸ μόνω ἀλλὰ μὴ παντὶ τῶν εἶδει συμβαῖνον. Τῆτο κατὰ μόνων τῶν περιεχομένων ὑπό τι εἶδος ἀτόμων κατηγορεῖσθαι δυνατόμενον, ἐμὴν δὲ κατὰ πάντων.

§ 370. β'. Τὸ παντὶ προσήκον, **ἀλλὰ μὴ μόνω**.

§ 371. γ'. Τὸ παντὶ ἢ μόνῳ, ἀλλ' ἢ αἰεὶ.

§ 372. δ'. Καὶ τελευταίου, τὸ παντὶ, ἢ αἰεὶ, καὶ μόνῳ.

§ 373. Τῶ ζώων γένος ληφθέντος, εἶδος ὁ ἄνθρωπος· ἴδιον δὲ, πρῶτον μὲν, τὰ τοῖς λόγοις χολάζειν καὶ τοῖς μαθήμασι· δεύτερον δὲ τὸ δίπτεν εἶναι· τρίτον, τὸ φθέγγεσθαι τὰ νοήμενα· τέταρτον, τὸ δύνανται ἔχειν τῶ ἔτα φθέγγεσθαι.

§ 374. Ε'. Δὲ ἢ ἐχάτη τῶν καθόλου ἰδεῶν τυγχάνει ἢ τῶ συρβεβηκόςτος. (ὕτις δὲ καλεῖται, τὸ ἀδιαφθάρτα μένοντος τῶ εἶδος παρῆναι τε καὶ ἀπῆναι δυνάμενον· τὸ ἐν Λεωδίῳ εἶναι (Leidae) τῶ ἄνθρωπῳ συμβέβηκε.

§ 375. Ἐφημεν ταῖς διαιρέσεις ταύτας μὴ πάνυ πολλῆς εἶναι χρήσεως, εἰμὴ ἄλλοθεν τυγχάνει τὰ πράγματα ἡμῖν γνωσκόμενα. Ἐξαλλοιώσει τῶ σώματος εἰς τέρας οἷον ὁ ἄνθρωπος ἔχει μεταποιηθῆναι, καὶ ἔτας ἀπὸ γένος εἰς γένος μεταβῆναι, ἢ ἀπὸ εἶδος εἰς εἶδος. Ἀλλ' εἰ τὰ τῆς τροπῆς ἐκ διαδοχῆς γίγνοιτο, τίς ἡμῖν διοριεῖται. καθ' ὃ δήποτε σημείον τῆς παραλλαγῆς ὁ ἄνθρωπος μετήμειπται, καὶ ἀντὶ τέρατος ὀφείλει νομίζεσθαι.

Ἀλλ' ἐδὲ ὁ τῶ ἴδιος διορισμός ἄλλοις κέκεριται. Τὸ κατὰ τὸν δ'. τρόπον ἴδιον, ἀντὶ διαφορῆς ἔχει ληφθῆναι, τὰ δὲ κατὰ τὸν πρῶτον ἢ τρίτον, τοῖς συμβεβηκόσιν ἔχει ἐναρτίθμια τάς τεσσάρων.

§ 576. Αἱ κατ' ἀφαιρέσιν ἰδέαι , διὰ τινος τῆς ψυχῆς ἐνεργείας ἀποτελεῖνται. Συγκεκρι- μένας δὲ καλεῖται ἰδέαι , τὰς ἀνευ τῆς τοι- αύτης ἐνεργείας τῆ ψυχῆ παρισταμένας , καθ' ὃ καὶ τῶν ἀφαιρεμένων ἀντιδιαφέρονται. •

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ἰδεῶν Ἀπολίτων καὶ Σχε- τικῶν.

§ 377. Σχετικαὶς ἰδέαις καλεῖται , δι' ὧν ἡμῖν παράθεσις ἢ μεταξύ δυῶν ἰδεῶν παρίσταται. (25). Αἱ λοιπαὶ καλεῖνται ἀπόλυτοι.

§ 578. Αἱ σχετικαὶ ἰδέαι , εἰδὲν ἡμῖν , τῆς ψυχῆς ἔξω τυγχάνουσι , ἐμφαίνουσι. Διὸ ἀφεκ- τέον (ὃ καὶ περὶ τῶν ἐν ἀφαιρέσει παρήνηται) τῆς πρωτότυπόν τι τοιαύτης ἰδέαις , ἐν τοῖς ὕφε- σῶσι ζητεῖν , ἢ τοῖς εἶναι δυναμένους.

§ 379. Αἱ παρατιθέμεναι ἰδέαι , ὅροι ἀκρί- βειν ἀντιχρητικοί οἷον ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱός· ἢ δὲ πατρότης ἐν ἢ χέσις.

580. Ὑπὲρ ἀριθμὸν αἱ χέσεις εἰσὶν· ἔστι γὰρ παραθέσεις λαβῆν ἐξ ἀπάσης οἰασθῆν ἰδέαις , ἔκ τε τῶν εἰσιῶν , καὶ τῶν τρόπων , καὶ αὐτῶν τῶν χέσεων.

Ὁ τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς σώματος σύνδεσμος , χέσις τις ἐστὶν ἢ μεταξύ τῶν εἰσιῶν.

Παντοῖα χήματα πρὸς ἀλλήλα παραβά-
λοντες, ἰδίας περιζόμεθα τῶν μεταξύ τῶν
τρόπων χέσεων.

Ἡ δὲ ἰδέα σφαιρᾶς χευσῆς, χέσιν παρέ-
χεται ἰδεῖσθαι τὴν μεταξύ ἐσίας τε καὶ τρόπου.

Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν δὴ τῶν χέσεων, χέ-
σεις ἀλλὰ ἀναθεωροῦσιν. Οἷον ἐννοήσας, ὅτι τὸ
δὲς τρεῖς ἐν τοῖς ἐξ περιέχεται, ἀνατυπῶμα
τὴν μεταξύ δυεῖν χέσεων χέσιν.

§ 581. Πάνθ' ὅσα περὶ τῶν ποσοτήτων δι-
ορίζεσθαι δύναται, ἐπὶ τὰς χέσεις αἰηκόντα
ἐσὶ. Ποσὸν δὲ καλεῶμεν τὸ αὖξεσθαι καὶ μειῶσθαι
πεφυκός.

§ 582 Οὐδὲν μέγα λέγεσθαι δύναται, εἰ
μὴ κατὰ ἀναφορὰν πρὸς τὸ ἐλαττον. Ἡ δὲ
ἰδέα αὕτη ἀοριζαίνα.

Μέγα ζῶον ὁ μῦς παραβαλλόμενος τῷ μῆρ-
μουκι, μικρόν δὲ τῷ ἐλέφαντι.

Ὡσαύτως τὸ βαρὺ τῷ σαθμῷ, τὸ μακρὸν
τῷ βίῃ, τὸ ἀμβλὺ καὶ νωθρὸν τῆς διανοίας,
τὸ ταχὺ τῆς κινήσεως, χέσεις ἐκφέρουσι.

§ 583. Περὶ δὲ τὸ ποσὸν θεωρητέον, ὅτι
καθ' ἑαυτὸ πῶς ὤριζαι, καὶ ὁ διορισμὸς ἔστος
ἐκ ἐσὶ χέσις Μοναδικῶς γάρ τις ἀναθεωρε-
μένη ποσότης, μηδὲ τινος ἀλλῆς προσπαραληφ-
θείσης, διορισμένη τυγχάνει καθ' ἑαυτὴν, καὶ
ἰδέα τῆνκαῦτα χέσεως ἕδεμα ἐγχαρῆ.

Ἄλλ' ἢ ποσότης αὕτη ἢ ἔτω πῶς νοημένη,
ἔτε μεγάλη τις ἂν λέγοιτο, ἔτε μικρά καὶ ἐδεῖς

τῶν πάντων ἀνθρώπων, τῆς τοιαύτης διαστάσεως ἰδέαι ἑυκρινῆ κέκτηται.

§ 384. Δῆλον δὲ ἐξ ὧν ὅπαντες, περὶ τὰς τῶν μεγέθων ἀναφορὰς κρίνουν, ὅττα ἐκ ἀμέσως, ἢ διὰ μέτρα κοινῆ προσληφθέντος, παραβαλεῖν ἔχουσιν θαυμαστὸν ἔν ὅσον αἱ κρίσεις διαφέρουσι περὶ Σελήνης μεγέθους, γυμνοῖς ὀφθαλμοῖς καθορωμένης. Καὶ περὶ μεγέθους δὲ πάντος ἀφελώτος, τῷ αὐτῷ τηλεσκοπίῳ, ὑπὸ διαφόρων διασπτευομένων.

§ 385. Ἐπειδὴν ἡ χέσις ἔχει διορισθῆναι; τότε δὴ καὶ τῆς αὐτῆς χέσεως, ἐν διαφέρεσιν ἀνθρώποις, αἱ ἰδέαι εἰσὶν αἱ αὐταί. Διὰ τὸτο δὲ, εἰδὲ προσέχουσιν ἄνθρωποι, τῇ διαφεραῖ τῶν ἰδεῶν τῆ μεγέθους ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων. Αἱ γὰρ κρίσεις, εἰ περὶ αὐτὰ τὰ ποσὰ, περὶ δὲ τὰς τῶτων χέσεις μόνον στέφονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ΄.

Περὶ ἰδεῶν, αἷς ἀντιλαμβάνομεθα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν συμβαίνοντα.

Ἐπὶ τὴν τῶν ἰδεῶν μεταβαίνο διαίρεσιν; τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτὰς ἰδιαιτέραν τινὰ ἀναφορὰν ἔχουσῶν.

§ 386. Πᾶσαι ἰδέαι, ἢτοι πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτῇ ἀναφέρεται; ἢ πρὸς τὰ ἐκτὸς αὐτῆς:

Ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τῆ διαίρεσει ταύτῃ, ἀπατοῦ
ἀπαξαπάντων αἱ ἰδέαι τῶν ὄντων ἐμπεριλαμ-
βάνονται, καὶ κείνα αὖ μέχρι τέτθ ὑφηγησά-
μεθα, περὶ τε τῶν ὄντων κατὰ γένος ἐν τῷ
Α'. βιβλίῳ, καὶ περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἐν τῷ
ἀνά χειρας, ἐνταῦθα ἐπεσιν ἀναγαγεῖν. Ἄλλ'
ἔσιν αὖ εἰδικώτερος ἐπὶ τῷ παρόντος παρατη-
ρητέα περὶ τῶν ἰδεῶν, δι' ὧν ἡμῖν αἱ τῆς ψυ-
χῆς ἐνεργεῖαι, καὶ αἱ διαθέσεις ἐμπαριστάνονται.

§ 387. Εἰς μὲν ἐν ταῖς τῆς ψυχῆς ἐνεργ-
γείας ἀνακτέον, τὸν τῆς θελήσεως διορισμὸν,
τὴν προσοχὴν, τὴν μνήμην, ἥτις ὀλοχερέτερον
καὶ τὴν φαντασίαν συμπεριείληθε, τὰ κατὰ
ψυχὴν πάθη, οἷον ὄργην, θυμὸν, μῖσος, κξ:
ἐπὶ γὰρ τέτων ἀπάντων ἐνεργητικῶς πως ἔχειν
ἡ ψυχὴ καταφαίνεται.

§ 388. Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τῆς ψυχῆς δια-
θέσεων, ἀνευ τινὸς ἐνεργείας σφίσιν αὐτὴν πα-
ριστῶμεν οἷον ἐπὶ τῆς χαρᾶς, ἢ λύπης, ἢ
πείνης, ἢ δίψης, καὶ τῶν ὁμοίων.

§ 389. Ἀνακτέον δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ αἰσθή-
ματα τῶν ὁσμῶν, καὶ τῶν ἡχῶν, καὶ τὰ κατὰ
τὴν γεῦσιν, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀφὴν παντοῖα,
καὶ τὴν ὄρασιν· τετέστι δὴ τὰ αἰσθήματα τῷ
θεσμῷ, τῷ ψυχρῷ, τῷ τραχέως, τῷ λείῳ,
τῷ φωτὸς, καὶ τῶν χρωμάτων.

§ 390. Περὶ τῷ διορισμῷ τῆς θελήσεως ἀνω-
τέρω διεληφότες ἐσμεν (108 κξ).

§ 391. Προσοχήν καλεῖμεν ψυχῆς ἐνεργεῖαν, τῇ αὐτῇ ἰδέᾳ χρονιαῖτερον ἐνδιατριβέσης· περιῆς ἐν τοῖς ἐξῆς, ἣ δὲ ἦν ἔχει ἰδιαιτέραν πρὸς ἔυρεσιν ἀληθείας χρῆσιν, πραγματευτέον.

§ 392. Καὶ περὶ μνήμης δὲ, τὰ μὲν εἴρηται (104. 192. 193). Τὰ δὲ ἄττα καὶν τοῖς ἐξῆς προσεθίσεται. Νῦν δὲ σημειωτέον, ὡς ἡ τῆ ἀναπεμπάσθηται τὰς ἰδέας δύνάμεις, Φαντασία καλεῖται, εἰάν αἱ ἰδέαι ᾧσι ὑπὸ τῶν ἐκτὸς σωματίων αἰτιωδῶς διεγερόμεναι. Καὶ περὶ ταύτης δὲ ἐν τοῖς ὕφερον αὐθις διαληπτέον.

§ 393. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς ἀνωτέρω εἴρηται (212. 213.), καὶ τοῖς καὶ περὶ αὐτῶν τέτων ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐσὶν ἄττα ἐτι παρατηρητέον.

§ 394. Περὶ χαρᾶς, λύπης, πείνης, δίψης, ἐδὲν ἀπαντᾷ δυσζύμβλητον. Κατάσασις γὰρ τις ἐστὶ τῆς ψυχῆς αἶδε, ἧς ἀμέσως ἡ ψυχὴ συνειδὲ.

§ 395. Ἀλλ' ἐπειδὴν περὶ τῶν ἰδεῶν ὁ λόγος, ἧς διὰ τῶν αἰσθήσεων ποριζόμεθα, εἰάθαμεν τὰ πολλὰ τοῖς ἐκτὸς ἀπονέμειν, ἄττα πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτὴν δικαιοτέρον ἦν ἀνακτέον. Ἦχος γὰρ, καὶ ὄσμαι, καὶ χροιαί, ἐχὶ τοῖς πράγμασι, τῇ δὲ ψυχῇ προσανήκασι.

§ 396. Ἀντιλαμβανομένε με τῆ ἦχε, ἐδὲν ἕτερον ἐστὶν ἐπὶ τῆ κώδωνος συμβάν, παρὰ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ ἐλαχίστων μορίων τρεμάδη κίνησιν.

Τὸ ἤδη ἐρυθρὸν ἐμοὶ καθωρόμενον, τῆς τῶν
κατ' ἐπιπολὴν αὐτῆ μορίων ὑφῆς, ἢ παχύ-
τητος, ἐξαμαφθείσης, πυρρὸν ὀφθήσεται,
χλωρὸν, κυανὸν, ἰόχρουν.

§ 397. Διαζευκτέον δὲ ἀπὸ τῆ αἰδήματος,
πᾶς ἰδέας ἅς ἐντεῦθεν ἐπιφέρομεν οἷον ἐπι-
φανείας τραχυτέρας ἐφαπτόμενος τῇ χειρὶ,
ὡς ἐκ τῆ αἰδήματος ἐπιφέρω, ἀνωμαλίας εἶναι
τινάς ἐλάσσονας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἀλλ' ἡ
ἰδέα αὕτη, τῶ παντὶ ἀφῆσθηκε τῆ τὴν ψυχὴν
διαθεμένε αἰδήματος.

Καίτι τῶν χρωμάτων καθορῶν, εἰσβάλλω,
ἐπιφάνειαν εἶναι τινὰ, πρὸς ἣν αὐτὸς τὴν
χροιᾶν ἀνατίθῃμι, τὴν δὲ, τὴν ἐπιφάνειαν
εἶναι τῆ καθορωμένε σώματος, ταῦτα γεμὴν
τῆ χρώματος αὐτῆ διακρίνειν δεῖ.

§ 398. Περὶ τῶν αἰδημάτων διηπόρηται,
εἰ ἐν ἅπασιν ἀνθρώποις εἰσὶ τὰ αὐτὰ. Ἀλλὰ
τίς ἂν εἴη, ὁ τὴν ἀπορίαν ἡμῖν ταύτην ἐπι-
λυσόμενος;

§ 399. Δύο τινές ταυτὸ θεῶνται σῶμα ὃ
κέχρωσαι ἄμφω δὲ τὴν χροιᾶν ταύτην ἐρυθ-
ρᾶν καλεῖσθαι ἀκέεσιν. Ἐκάτερος ἔν, ὅσακίς ἂν
τὴν αὐτὴν αἰδήσιν, ἧς ἤδη ἀντιλαμβάνεται,
κατὰ ψυχὴν αἰδηται ἐπανιῆσαν, χροιᾶν ἐρυθ-
ρᾶν θεᾶσθαι φήσει. Πότερον δ' ἄρα, τὸ αὐτὸ
αἶδημα τυγχάνει ὄν, ὃ τῶ αὐτῶ ἄμφω ὀνό-
ματι ἐρμηνεύσει; τετέστιν, ἄρ' ἐκατέρεσ ἢ ψυ-
χὴ, χροιᾶν ἀμφοτέρων ἐρυθρᾶν θεᾶσθαι λε-

γόντων, τὸν αὐτὸν διατίθεται τρόπον, ἕκ ἑστὶ ὅλως ἑδεμίας μηχανῆ διορίσασθαι. Ταῦ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῶν κατὰ τὰς λοιπὰς αἰθήσεις ἀντιλήψεων ῥητέον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Γενικά τινα περὶ Κρίσεων.

§ 400. Κρίσις ἐστὶ δυεῖν ἰδεῶν παράθεσις, ἢ τῆς μεταξὺ τέτων κρίσεως πρόσληψις. Περὶ κρίσεων ἄλλοις τὰ εἰρημένα, ῥητέον δὲ ἤδη περὶ τῆς τέτων πρόσληψεως ἀκριβέστερον.

§ 401. Οὐδὲν ἐπὶ τῆς κρίσεως ἕτερον ἐστὶ, πλὴν ἢ πρόσληψις. Οἱ δὲ πρὸς τῆτο, τὸν κατὰ θέλησιν διορισμὸν ἀπαιτεῖσθαι εἰσηγόμενοι, τῇ τῶν πρόσληψεῶν τε καὶ κρίσεων φύσει, ἔπᾶνυ τι προσεχηκέναι τὸν νῦν εἰκόασι.

§ 402. Ὁ τῆς θέλησεως διορισμὸς, ἀφορώη ἂν τυχὸν τὰ τῆς κρίσεως αὐτῆς προηγέμενα· ἵνα γὰρ αὕτη γένηται, δύο παρεῖνοαι δέον ἰδέας, περὶ δὲ ταύτας τὸ βελητικὸν διαφόρως ἂν ἀνατρέφοιτο, οἷον ἐφ' ᾧ ταύτας ἀνακαλέσαι, ἐφ' ᾧ ταύταις προχεῖν, ἀλλ' ἔπω τινικαῦτα κρίσις ἐπάγεται. Διήρηται γὰρ τῶν ἰδεῶν τέτων ἢ κρίσις, καὶν τέτων ἄνευ, φύσιν ἕκ ἔχει ἐπάγεσθαι.

§ 403. Ἐστ' ἂν δὲ αἱ ἰδέαι παρῶσιν, ἡ κρίσις ἐπέται· ὁ γὰρ τὰς ἰδέας προσλαμβάνων,

τὴν τέτων μεταξύ ἐγχωρῶσαν ἅμα καθορῶ-
 χέσιν, ἢ γῆν σύνοιδε μὴ ἔχειν ἀμέσως αὐτὰς
 παραβάλλεσθαι· ἀλλὰ ἢ τῆτο χέτις· ἢτε ταύ-
 της πρόσληψις, κρίσις. Ὁ δὲ τὴν κρίσιν, τῆς
 δυεῖν ἰδεῶν προσλήψεως διίτησι, ὁ τοιῶτος ἔοικεν
 εἰσηγῶσθαι, μηδαμῶς τὴν ψυχὴν τῶν ἰδεῶν
 ἀντιλαμβάνεσθαι, ἢ ἀντιλαμβάνεσθαι.

§ 404. Φωναῖς ἢ κρίσις ἐκφερομένη, κα-
 λεῖται **Πρότασις**, **Ἑρμηνεία**, **Ἀπό-**
Φανσις, δι' ὧν ὀνομάτων ἐν γένει ἐπισημαί-
 νομεν, ἀπασαν τὴν μεταξύ δυεῖν ἰδεῶν ἐγχω-
 ρῶσαν χέσιν, ὅποτε ζήμασιν αὐτὴ ἐκφέρεται,
 καίτοι μὴ ἀμέσως ἔσαν ληπτὴν.

§ 405. Ἐφ' οἷασθῆν ἰδεῶν χέσεως, ἢ ἑτέρα
 αἰεὶ πρὸς τὴν ἑτέραν ἀνάγεται, τῆτεςι κατὰ
 τῆσδε τῆς ἑτέρας, καταφάσκεται, ἢ γῆν
 ἀποφάσκεται.

§ 406. Ἡ καταφασκομένη, ἢ ἀποφασκο-
 μένη ἰδέα καλεῖται τὸ **κατηγορούμενον**,
 ἢ τὸ ἀποδιδόμενον, ἢ δὲ καθ' ἧς, τὸ **ὑπο-**
κείμενον τῆς προτάσεως.

§ 407. Αἱ δὲ φωναὶ δι' ὧν τὸ ὑποκείμενον
 καὶ τὸ κατηγορούμενον ἐκδηλεῖται, τῆς προτά-
 σεως ἀκέραιον ὄροι.

§ 408. Συνάπτονται δὲ οἱ ὄροι ἔτοι συν-
 δέσμω τινὶ, ὑφ' ἧς ἢ κατάφρασις, ἢ ἀπόφρασις
 διορίζεται.